

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja trikrat na mesec.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvost lista je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši „Hotel Europa.“

Volitev deželnega poslanca na Notranjskem.

Volilni okraj, obstoječ iz postonjskega, planinskega, senožeškega, loškega in bistrškega okraja, ima 3. aprila voliti namesto umrlega dr. Coste novega poslanca. Vprašanje nastane koga naj volilci volijo. Na to odgovoriti smo mi prepustili njim samim, in tako so tudi storili.

Zadnjo nedeljo se je bilo več volilcev sešlo v Rakeku in po temeljitem dogovoru in preudarku so enoglasno sklenili za kandidata postaviti in vsem drugim volilcem priporočati, da volijo za poslanca g. **Petra Graselli**-ja, hišnega posestnika in trgovca v Ljubljani.

Mi smo s tem izborom popolnem zadovoljni in menimo, da se bodo volilci, vsi brez razločka barve, lahko za tega kandidata zedinili, in da bode ta narodna volitev enoglasna.

Mi poznamo g. Graselli-ja kot odločnega narodnjaka, pa sicer moža nadarjenega z ono zmernostjo, katera zlaščuje, da se zedinijo zanj tudi razni narodni elementi.

Kar je pa še več, je to, da je gospod Graselli tudi popolnem politično izobražen mož, in dober govornik. Kot doštudirani jurist in jako talentiran mož je javnega dela zmožen; po drugi strani pak ima kot trgovec priliko v praktičnem življenju potrebe ljudstva opazovati in opaziti: torej lastnosti poslanca potrebne.

Domače stvari.

— (Poslanec g. Pfeifer) je v državnem zboru zadojo soboto vlado interpeliral, zakaj ne imenuje škofa za ljubljansko škofijo, ki je vsled odpovedi g. Vidmarja že dve leti prazna.

— (Iz Dobropolj) nam pošiljajo dopis, v katerem se toži na odišlega učitelja, da je starše v škodo spravljaj, ker niso mogli otrok v šolo pošiljati itd. Na to mi odgovarjamo: Učitelji naj, kolikor se da z lepo in prizanesljivo ljudi pripravljajo, da bodo otroke v šolo dajali, ker to je potrebno in se mora zgoditi, če nečemo, da ostane naše ljudstvo neumno, če nečemo, da bo kmeta vsak brič goljufati in slepariti mogel. Sila nij pridna, in naj bo vselej zadnja. A tudi ljudje naj se dajo podučiti, da šolske oblasti jim le dobro hočejo, če jih silijo v šolo. Nekdaj šš, pred 50. leti so se morali naši stari kmetje od gospodk siliti krompir saditi, češ, da je to „neumno“. In kakšna dobrota je dan denes krompir! To je le mala primera.

— (Premeščenje.) C. kr. sodn. adjunkt g. Alojz Cantoni je iz Metlike v Postojno prestavljen. — V Zatičino pride za adjunkta g. Lj. Jenčič.

— (Bele vrane.) Iz Sežane se „Soči“ piše: Tukajšnji ces. kr. notar g. Franc Pitamic spiše vseh svojih notarskih in drugih opravil gotovo 98% po slovenski. On je tudi najbrž edini notar na Slovenskem, ki ima slovenski uradni pečat. Tudi tukajšnji gosp. odvetnik Josip dr. Ostertag začel se je pogostoma posluževati slovenskega jezika v

sodnijskih spisih. — Čast torej, komur čast tiče!

— (Na Laško) se do sedaj iz naših primorskih mej nij smela goveja živina na prodaj goniti zaradi živinske kuge. Sedaj je italijanska vlada to prepoved preklicala in rogata živina se bode smela zopet na Laško prodajati, bode torej najbrž v ceni poskočila.

— (Živinoreja.) Iz Kroke se nam piše: Na Samniku pri Kropi ima oštir Boštjan prasico, ki bode na št. Jurij še le 3 leta stara in je v petih kratih 59 (devet in pet deset) prasev storila. — A pri tej hiši je res gospodar pravi živinorejec.

— (Iz Maribora) se nam piše 8. marca: V nedeljo 7. marca je imela naša čitalnica občni zbor. Sešlo se je jako lepo število udov, posebno veliko jih je na novo pristopilo, tako da smemo reči, društvo je denes za polovico pomnoženo. Predsednik je odgovoril stare in nove ude in ob enem naznanja, da se ima denes nov odbor voliti. Denarničar polaga račun in pokazalo se je, da premoženje čitalnično še na dobrih nogah stoji in da še prav lahko dalje napredujemo če smo složni! Upamo, da smo se skozi tri leta izšolali in do prepričanja prišli, da le v slogi moremo eno močno telo biti. — Dosedanji predsednik gosp. J. Pajk vabi, da naj društvo voli nove odbornike in sicer predsednika, tajnika, denarničarja in štiri odbornike. Za predsednika je bil izvoljen enoglasno zopet tiskarnice posestnik gosp. J. Pajk, za tajnika koncipient g. M. Koser, za denarničarja trgovec gosp. M. Berdaja, za odbornike pa gg.: dr. Dominkuš, dr. Serbec, Kančič in Raič. Izvoljeni so vsi volitve prevzeli in tako je bil novi odbor konstituiran.

— (V Medvodah) nad Ljubljano so imeli one dni občinske volitve. Voljeni so samo narodni možje. Dosedanji župan pa ne več.

— (Umrli) je 6. marca v Šoštanji na slov. Štajerskem tamošnji učitelj g. Peter Musi nagle smrti. Ranjki je bil že eno leto v pokoju, odlikovan je bil tudi se zlatim križcem. Star je bil 75 let a vendar do

svoje smrti vedno zdrav in krepak in veden zagovornik našega materinega jezika. Bodi mu zemljica lahka!

— (Iz Novega mesta) se nam piše 13. marca: (Iz pred porotnega sodišča.) Porotna seja je trajala celih 6 dni in je obsegala samo dve zatožbi. Prva, proti neki Kočevarici Heleni Naglič, zavoljo hudodelstva goljufije, nij nič zanimiva in je bila tudi zatoženka enoglasno nedolžna spoznana. Druga obravnava pak proti trebanjskemu kancelistu Romu, katera se je obravnavala celih 5 dni je zanimivejša. Sodišče je bilo sestavljeno: g. svetovalec deželne nadsodnije Heinricher predsednik, deželne sodnije svetovalec Logar in Bruner sodnika, g. dr. Gale državnega pravdnika namestnik, tožnik. Zapisnikar avskultant Munda. Porotniki so bili: g. Levstik iz Lašč, Fleischman iz Metlike, baron Rožič izpod Višnje gore, Thuma iz Kočevja, Gril iz Poljane, Kocjančič iz Krškega, Ambrožič iz Ceroveca, Strgar iz Kostanjevice, Žagar iz Kastela, Bukovec iz Poljan, Smrekar iz Črnomlja in Furlan iz Metlike. Zagovornik je bil gosp. dr. Jul. Wurzbach.

Zatoženec Maks Rom, 51 let star, je trirazredno šolo v Kočevji obiskoval, potem, kakor navadno drugi Kočevjarji v trgovino ali „Geschäft“ stopil. Leta 1847 v vojaščino vzet, mu je bila sreča mila, da je uže v poldrugem letu lajtenant postal.

Uže leta 1852 je moral zaradi necega, menda ne prav častnega čina „prostovoljno kvitirati“. Potem je bil diurnist v Žažemberku in od leta 1857 kancelist pri ces. kr. okrajni sodnji v Trebnjem z letno plačo 350 gold. in zadnje 2 leti celo z 800 gld.

Zatožba obsega hudodelstvo nezvestobe po §. 181 kazenskega zak. in obstoji iz 6 oddelkov:

1. je zatoženec od 94 osob denarje za koleke k protokolaričnim vlogam, tožbam in drugim spisom v znesku od 377 gold. 82 $\frac{1}{2}$ krajc. prejel in za se porabil.
2. Je od 2 posestnikov pred več leti davke v znesku od 36 gold. prejel in ne davkariji odrajtal.
3. Dostavnino (Zustellungsgebühren) sodni-

škega sluge Janeza Peče z najmanj 100 gl. in komisarski zaslužek okrajnega sodnika Koširja z 6 gold. 50 kr. za se porabil. 4. Znesek 10 gold., kateri mu je bil za dr. Wurzbacha in 20 gold. za dr. Schwarca izročen zapravlil. 5. Isto tako je več zneskov skupaj 40 gld., kateri so mu bili od sodišča za ekspedicijo na druge urade, izročeni, za se porabil. 6. Je od 60 vlog, katere so mu bile od c. kr. notarja Jožefa Pehanija za protokoliranje izročene koleke (ali štemplje) v vrednosti od 166 gld. 10 kr. odlepil in za druge vloge porabil ali prodal. Zatoženec obstoji vse točke, taji samo, da je davke pobiral in ne odrajal, pri 3 in 4 točki se le izgovarja, da se je uže pred zahtombo s poškodovanimi osobami poravnal. — Tretji dan, ko se je dr. Wurzbachova zadeva obravnavala, sklenilo je uže sodišče, da mora biti zagovornik dr. Wurzbach tudi, kakor priča zaslišan in tako bi bil zatoženec brez zagovornika, a postava ne pripušča, da bi bil zagovornik tudi priča. Zagovornik opomni, da bi se morala potem cela obravnavna prestaviti, za to je pa rajši državno pravdnštvo to zadevo opustilo.

Zatoženec se zagovarja, da je imel skozi 18 let tako majheno plačilo, da mu nij bilo moč živeti. Pripoveduje tudi, da se je leta 1861 oženil, da mu je tast gradove obetal ako hčerko vzame, potem mu pa še toliko nij dal, da bi si bil potrebno hišno orodje kupil in se je moral tako zadolžiti. Županija popisuje zatoženca, kot pijanca, breznačajnika, katerega nij nihče čislal i. t. d.

V petek zvečer ob 6. uri ga zagovornik dr. Wurzbach z izvrstnim nemškim govorom juridičnega stališča zagovarja in dokazuje, da nij kriv hudodelstva nezvestobe po §. 181, kakor ga državno pravdnštvo toži, ker so mu ljudje denarje za koleke in prošnje le, kakor zakotnemu pisarju dajali in nij bil po obstoječih inštrukcijah pooblasten taka dela opravljati. — Zagovornik pravi, da njemu, kot odvetniku tudi ljudje nosijo pravde in predplačila, prve meče on v omaro, druge pa tudi hitro porabi in ako ga klient črez leto in dan vpraša, kaj je s pravdo mu od-

govori, da nij še nič, da nema časa in tako dalje. Naj ga gre za to k sodnji tožiti, kaj mu more — nič! Kar zadeva koleke, katere je potrgal in za druge vloge porabil se mora pa po dohodninskem kazenskem zakoniku (Gefällsstrafgesetz) obravnavati. Govoril je cele dve uri s takim prepričanjem, da ga mora človek občudovati. Mislimo pa, da bi bilo npravno, da bi bil vsaj nekoliko tudi po slovensko povedal, kakor uže zna, ker so bili porotniki večjidel trdi kmetje in štirje celo nič nemškega ne umejo.

Ob 10. uri po noči so začeli porotniki o 9. vprašanjih, katera so bila stavljena posvetovati, in so ob 1½ ure po polunoči razglasili svojo razsodbo.

Rom je zarad 1. in 5. točke zatožbe enoglasno krivega spoznan, vsa druga vprašanja pak so porotniki zanikali. V soboto popoldne se je sodba razglasila; po le-tej je zatoženec Rom na 18 mesecev težke ječe obsojen.

— (Ljubljanski porotniki.) Za glavne porotnike pri prihodnjih porotnih obravnavah, katere se 5. aprila začno, so izžrebani sledeči gospodje: Janez Marovt iz Šmartna; — Ignac Stefin iz Zaloga; — Janez Vurnik iz Radovljice; — Lenard Lenasi od sv. Mihela; — Makso Armič iz Ljubljane; — Anton Tomšič iz Bistrice; — Anton Aubel iz Ljubljane; — Anton Urbančič iz Trnovega; — Vikt. Jerman iz Begunj; — Alojzij Janša iz Dovjega; — Jurij Tavčar iz Idrije; — Hugo Turk iz Ljubljane; — Franjo Petrič iz Loga; — Andrej Magajna iz Dolnjega Vrema; — dr. Valentin Zarnik iz Ljubljane; — Karel Pibrovec iz Kroke; — Franjo Orel iz Radovljice; — Franjo Klopčar iz Ljubljane; — Kamilo Baumgartner iz Ljubljane; — Henrik pl. Lazarini iz Smlednika; — Miha Kastner iz Ljubljane; — Franjo Golob od sv. Jurja; — Karel Gale iz Borovnice; — Franjo Mali iz Ljubljane; — Martin Sajevec iz Št. Vida; — Blaž Stadler iz Zarečij; — And. Zitterer iz Ljubljane; — Franjo Hren iz Begunj; — Pet. Graseli iz Ljubljane; — Mat. Ambrožič

iz Ljubnega; — Janez Spilar iz Št. Petra; — Janez Defranceschi iz Šturija; — Jakob Matjan iz Zg. Šiške; — Ljudevik Reyer iz Kranja; — Andrej Petelin iz Zgornje Brezovice. Za dopolnilne porotnike gg.: Anton Umberger, Luka Šumi, Janez Turk, Janez Klemens, Andrej Smrdu, Mat. Tuma, Jos. Kalin, Jos. Mayer, Jak. Matjan vsi iz Ljubljane.

— († Dr. Martin Krušič), značajan narodnjak, vedno zvest naš naročnik, je umrl 14. marca v Celji, stoprv v 31. letu svoje starosti, dve leti potem ko je svoje študije absolviral. — Tako sta dva mlada slovenska doktorja v enem tednu umrla v tem malem Celji! —

— (Zdravniška taksa.) Ljubljanski zdravniki so sklenili, da od 1. t. m. računijo vsako vizito v mestu najmenj en goldinar po dnevi, dva gold. po noči; doma pri njih velja ena ordinacija navadno 50 kr.; operacije posebej; zdravniško spričevalo najmenj 2 gold.; ubogim more zdravnik to tarifo zmanjšati ali plačo popolnem odpustiti.

— (Nesreča.) Rudokopa A. Leskoveca iz Zeličnega vrha, v logatskem okraji je 31. decembra m. l., vračaje se domov iz Idrije zasul snežni plaz. Nesrečnega so našli še le 2. januarja t. l. mrtvega. Zapustil je vdovo in tri nedorasle otroke. — V velikem Globokem, v okraji žužemskem so pa 6. t. m. potegnili iz reke Krke mrtvo truplo posestnika Jan. Vidica, ki je v pijanosti, grede črez most, padel v reko in utonil.

— (V Haložah) pri sv. Barbari (po leg Ptuja) mej čistimi Slovenci je nastavljen učitelj, ki nobene besede slovenski ne zna!! Tako se poroča „Sl.“

— (Podružnicam družbe kmetijske Kranjske.) C. kr. deželna vlada Kranjska je razglasila oklic gospodarjem, da bode zopet letos kupila nekoliko žrebcev težkega Pinčgavskega in pa ložega Angleškega čistokrvenega plemena, popisala je za to natanko lastnosti, katere mora tak žrebec za plemo imeti, in vabi posestnike taci žrebcev, naj jih naznanijo Kranjski deželni komisiji za konjerejo. Ker

je pa sl. deželna vlada prosila tudi družbini odbor, naj on po podružnicah svojih razglasi ta oklic po deželi, za to prosi predstojnike kmetijskih podružnic, naj, če v svojem okrožji vedo za gospodarje, ki imajo take za plemo pripravne žrebce, jih še posebno opomni, da jih ponudijo imenovani komisiji do 31. maja letošnjega leta, kajti prodali jih bodo po dobri ceni in dobra živina ostane potem za plemo v deželi.

— (Iz Radovljice) na Gorenjskem se piše tukajšnjemu listu želja ondotnega prebivalstva po ustanovitvi štirirazredne šole.

— (Državne podpore duhovnikom.) Leta 1874. je prosilo za podporo na Kranjskem 43 duhovnikov, vslisanih je bilo 41, ki so 6.700 gold. dobili, na Štajerskem prosilo 296, vslisanih 269, ki so prejeli skupaj 25.000 goldinarjev, na Koroškem prosilo 233, vslisanih 206, prejeli so 16.830 gold., na Primorskem prosilo 440 vslisanih 410, ki so prejeli 28.000 gld. Največ prosilcev je bilo v Galiciji (2579), najmanj na Kranjskem. Letno poročilo naučnega ministerstva, iz katerega smo te date posneli, izrečno pravi, da so se podpore za „vorwurfsfreie staatsbürgerliche Haltung“ podelile.

— (Slepar.) Tukajšnjemu „Sl.“ se piše iz Bele cerkve na Dolenjskem, da je prišel neznan gospodič v Čučjo mlako v Škocijanski fari in kmetu pravil, da je pod njegovo streho zaklad. Kmet ga pusti pod slamo iskat, in slepar naredi tako, kakor da bi bil izpod strešnika izvlekel vrečico, v kateri so bili cekinom podobni takozvani denarji, katere je najbrž soboj imel. Te svitle igrače je hotel potem slepar kmetu prodati, a previden kmet si jih nij upal kupiti. Kar se je temu sleparju tu ponesrečilo, to mu je šlo srečno izpod rok v sosednjem kraju, kjer je neka ženica enake „cekin“ res plačala s srebrom. Ciganje, ki so skozi vas šli, so jej osvetili, da to nijso cekini. Žandarmi so sleparja uže vlovili, v Krško ga v zapor peljali, ali — baje, da je iz ječe ušel. —

Naš narod treba šol in omike potem ga stoprv ne bode mogel vsak lopov tako in drugače, imovinsko in politično goljufati in slepariti.

— (Originalen mož.) Iz Kamne gorice na Gorenjskem se nam piše: 11. t. m. našel je sin svojega očeta oglarja v gozdu Jelóvici blizu planine „Vodice“ v neki oglarski bajti, ko mu je nekaj prinesel, mrtvega na pogradu ležečega. Vse poskušnje istega k življenju obuditi bile so zastoj. Tudi uzrok smrti še nij znan. Omenjeni oglar se je tudi pečal z rudarijo in so ga imenovali po domače „prijatelja“. Od tod tudi ime njegovega rudnika, po okolici znana „prijateljeva jama“. Kar iz njegovega originalnega življenja omeniti morem, bilo je taisto čisto samotno. Prebil je mnogo let v samotni Jelóvici, in redkokrat prišel mej ljudi, kakor pravi puščavnik. Pri ljudeh nij bil prav dobro zapisan, morda za to, ker nij iz daljnih hribov k božji službi zahajal. Ko sem ga pri nekej priložnosti na lovu v Jelóvici obiskal, mi je vendar mej drugim rekel: „ob nedeljah in praznikih grem na visok rob, kamor se zvonjenje iz doline razlega in tam častim stvarnika kakor se mi zdi“. Tedaj je bil mož nedolžno obrekovan. Zadnji čas je bil tudi zmirom bolehen. In tako je v gozdu živel in v gozdu smrt našel.

— (Lesni črv.) Piše se nam: Pretekli mesec je bila v ormužkem okraji preiskava gozdov zarad lesnega črva (borckenkäfer), našli so ta škodljivi mrčes v podrthi deblih na več straneh. Zarad tega se je posestnikom ukazalo, vsa podrta debela iz gozdov takoj izvoziti, da se ta črv, ki cele gozde uniči, ako se razmnoži, hitro iz gozda spravi.

— (Mož, „kateri ga nekaj nese“.) Piše se nam: 28. jan. t. l. predpoludnem popil je kmet R..... M. pri sv. Miklavžu na slovenskem Štajerskem tri maselce ruma in tri maselce „weichselgeista“. Kri mu je lejala na nos in usta, — do večera nij mogel vstati — drugi dan pa je bil zdrav, kakor po navadi. Omenjeni je pred dvema leti v neki krčmi devet poličev močnega ljutomerčana popil, in to v eni uri. Kri ga je tudi takrat

oblila, a drugi dan je bil zopet dober in brez „mačjega joja“. On sam pravi, da cel mesec zdrži brez kuhe in jedi, če je le kaj piti. O tem se po pravici reče, da ga dokaj prenese.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V državnem zboru 11. se je namreč pokazalo kako podli so nekateri **ustavoverni** vodje. Poslanec desnice je bivšemu ustavovernemu ministru in zdanjemu vodji ustavoverne stranke še eno masko z obraza potegnil. Dokazal je namreč, da je nekdo v stenografičnem protokolu skrivaj in ne-pooblaščen izbrisal besedo „100.000 gold. trinkgeld“ (kar je na Giskro letelo). Vsi neodvisni listi posebno „N. fremd. Bl.“ kažejo naravnost, da je ta falzifikat Giskra sam naredil, isti Giskra, pred katerim so se na pr. ljubljanski nemškutarji do tal pripogibali, ko je enkrat tukaj bil. Kdor gre skrivaj ponarejati, pačit tuje govore, ta bo skrivaj še kaj več storil.

Cesar bode — kakor se zanesljivo vé zdaj — na potu v Dalmacijo obiskal 2. aprila Trst, potem pride 4. aprila v Benetke, kjer se snide z italijanskim kraljem. Ker je ravno Benetke izvolil, zavoljo katerih je bilo tako dolgoletno sovraštvo mej Italijo in Avstrijo, je to znamenje, da popolnem prizna zedinjeno Italijo in prijateljstvo s to državo. S tem so vsi zadovoljni, k večjemu ne ultramontani. — Iz Benetk gre v Dalmacijo, kjer pride v Zader 10. aprila.

Vnanje države.

Iz **Peterburga** se brzojavlja, da o priходу ruskega carja maja meseca v Ems, tam nihče nič ne vé.

Na **Poznanjskem** preiskave trajajo dalje. V Gnjezdru je bila 8. t. m. velikanska preiskava policijska po poljskih hišah zaradi tajnih papežkih poslanic. Preiskali so pruski organi vse prostore duhovniškega semenišča, sirotnišnice, stanovanje škofa Cibišovskega in vseh profesorjev ondotnega semenišča, celo malo semenišno kapelico in zakristijo. Našli so tri pisma, ki se tikajo baje tajnega opravišstva obeh škofij na Poznanjskem. — Urednik klerikalnega časopisa „Oředovnik“ g. Andrejevsky je bil pak 12. t. m. obsojen zaradi „razžaljenja“ nemškega cesarja na 4 mesece v zapor.

Govor slovenskega poslanca g. Nabergoja

Oglasil sem se k besedi, ker se ne strijnam z 8 odstavkom §. 2 v interesu kmetijstva samega.

Gospoda! Zemljiščni davek in davki od poslopij imajo to posebno lastnost, da so njihovi davkovni objekti vsem vidni in pred očmi, da se lahko natanko pregledajo, brezobzirno premerijo in z davki oblože, da se z eno besedo ti davki z največjo gotovostjo morejo nalagati in da se davkoplačujočega lastnika more prisiliti jako ostro k davkoplačevanju. Industrijalci in trgovci lahko milijone odtegnejo davkoplačevanju, ali kmet niti najmanjšega dela svojega trudapolno obdelanega žitnega polja ne more skriti.

A uprav pri tej priliki gotovosti zemljišnega davka in davka od poslopij bi bilo želeli, da se ob nalaganju tega davka pravično postopa in se da kljub velikemu razločku, ki loči oba ta davka, vendar ne sme obdačiti eden in isti objekt z dvema davkoma.

Taka napaka se po nesreči nahaja v §. 2. odstavku 8 postavnega načrta; glasi se: „Oproščena so davka na poslopijih: 8. Poslopja, ki so odločena za poljedelsko porabo, izvzemši one hišne predmete, ki se nahajajo znotraj, h katerim pa ne spadajo začasna bivališča onih delavcev, ki se potrebujejo pri kmetijstvu“.

Vsled teh naredeb tedaj niso oproščena bivališča kmetova in njegove rodovine, ki se neposredno rabijo pri poljedelstvu, ki z eno besedo sami obdelujejo polje in so baš tako delavci, kakor oni pri gospodarstvu rabljeni delavci, in to, gospoda moja, je prevelika in neopravičena ostrost. Pravim neopravičena, ker hiša, ali bolje rečeno hišni oddelki, ki so neposredno namenjeni za poljedelstvo so uže in morajo biti zapadeni v zemljišnem davku, ker kmetsko poslopje spada k zemljišču, tedaj je to kot fizični pogoj, da sploh kmet delati more. Gospoda moja! Kakor ne morete davka nakladati na plug, ki orje na polji, tako malo

morete posamezne oddelke poslopja obdačiti, ki neposredno služijo kmetu pri poljedelstvu.

Pri obrtniškem in dohodninskem davku določi se najmanjši mogoči dohodek, ki je oproščen davka. Le kmet, ki ima često v malem polji ves svoj pišli dohodek, kateremu žrtvuje svoj trud, pot in svojo bodočnost, vse le zemlji, on bi ne smel imeti minimum, ki ne spada k davku?

Da celo oni prostor, kamor kmetič k počitku položi svojo trudno glavo, kjer njegove trudne roke dobe novo moč, da morejo omahujoči plug spraviti naprej po uporni zemlji, še ta potreben pogoj za življenje, ki spada z zrakom in vodo v eno vrsto, naj bi se z davkom obložil? Vprašam vas tedaj, gospoda moja, kako, ako kmet ne more odrajtati davkov za prostore svojega poslopja? Potem mu pa nič drugega ne ostaje, nego hoditi spat s pticami na drevesa.

Ali baš poljedelstvo je najvažnejši faktor gospodarskega življenja v Avstriji. Ono samo je produktivno, ter čini državno podlogo, stebler njegovega ohranjenja. In zaradi tega naj bi kmeta varovali ali pa vsaj ž njim ne slabše ravnali, kakor se godi obrtnikom.

Gospoda moja! Osnova postave hoče tudi, užitninsko vrednost obdačiti pri teh delih stanovanj. Napačno pa je in to po pravici, da je pri teh poslopijih kakova užitninska vrednost, kar še misliti nij.

Ne, pri teh delih stanovanj se nahaja le upotrebovalna vrednost, in to le za tistega, ki dela na določenem polji; za vsacega drugega je ono poslopje brez vrednosti, in ne daje nobene koristi. Gospoda moja, jaz bi le želel, da bi vi videli tako imenovana stanovanja marsikacega poljedelca v Primorji, prepričali bi se takoj, da ti prostori ne dajo nobene najemninske koristi. Zapusti naj poljedelec denes te prostore, jutri se v nje naselijo kokoši in druge domače živali, ki bi se gotovo odtegovale plačevati najemnino in davek.

Ali poročilo, ki obrazlaga uzroke te postave, omenja, da nij več osebnih oproščevanj in privilegij!

A jaz, gospoda moja! trdim, da je oproščenje, katero sem reklamiral jaz, stvarno in ne osebno in sicer zaradi tega ne, ker so ti hišni prostori pri gospodarstvu potrebni, kajti spadajo k gospodarskemu posloplju in so torej predmeti oproščenja a ne subjekti.

Gospoda moja! Italijanski pregovor pravi: „Scarpa grossa paga ogni cossa“. Delavski črevelj, t. j. oni črevelj, ki ga nosi kmet, plača vsako reč! Odstavek 8. §. 2 postave skrbi za to, da se bode ta pregovor tudi rabil v Avstriji. In ker uže o tej zadevi govorim, dovoljujem si splošno opazko, da bi bilo pametno iskati v davku na luksuz nagrade za manje obloženje davkov na zemljišči in na poslopljih.

Po mojem mnenji bi se nabrala, ako se uvede v Avstriji davek od glasovira, biljarda in kočij in bi za posamezni predmet se ustanovil davek v znesku 3—4 gold., — neizmerna svota, ki bi daleč presegala ceno koristij vseh omenjenih hišnih prostorov.

Vsled tega si dovoljujem predlagati:

Odstavek 8. čl. 2. naj se predrugači, in se ima glasiti:

„Davka od posloplij so oproščeni: Prostori, ki so namenjeni za poljedelstvo z vsemi znotraj se nahajajočimi hišnimi deli, ako so slednji odločeni za bivališče neposredno pri gospodarstvu delajočega kmetovalca, njegove rodovine in potrebovanih delavcev.“

Gospodarske stvari.

Kako naj govedarji odgojajo goveda.

(Piše Blaže Pernišek.)

(Konec)

Ako dobiva tele zeleno (frišno) polago, prvejše dobi drisko, nego li od suhe klaje. Ako ima tele drisko, naj se mu daje stolčena kreda. Na dan naj se mu je daje po 2 žlici, in sicer pred polago je najboljšje teletu dajati to zdravilo, ki naj se prvejše omesi z nekoliko zdrobljenim ovsem. Naj opozorujem gospodarje na nekaj, kar navadno prezirajo. Ako namreč tele zid obližuje ali pa če se prehladi k malu dobode drisko.

Ako govedar tako odgojuje teleta, kakor sem baš nasvetoval, lahko tehta leto staro govedo 7 do 9 centov, ako je njegovo govedo pravega plemena. To se zna, da s to

sorto, katera se sploh po Kranjskem nahaja in še po drugod po Slovenskem razen Štajerske, koder se nahaja labodniško in m u r i š k o pleme, nej mogoče doseči tega namena. Ta hrana je tako sestavljena, da goveda na vse strani jako zraste, ne da bi kedo mogel reči, da je njegov život masten (lojen), nego kosti in kite itd. so očilne.

Tako odgojeni biki se uže smejo rabiti za pleme s 15. mesecem, telice pa z 18. mesecem, sicer pa ne.

To odgojo je sam poskusil in jo potrdil za najboljšo profesor dr. Lehmann v več letih, katero je odbrilo tudi mnogo drugih veljavnih govedarjev po Bavarskem.

Ako bi kedo uagnil reči, da se to ne splača, svetujemo mu, naj vzame kredo v roko ter naj računi in bode imel končno blizo tale račun za prvo leto:

445 bokalov (po novej meri 635 litrov) mleka,

26 centov sena,

580 fantov ovsa,

280 „ erženih otrobov in

290 „ lanenih kravajcev, da dobi

iz tega kaci 7—9 centov težko govedo konec 1. leta. Tu naj se ozira tudi na gnoj, katerega naredi govedo.

Odgoje od 1. leta dalje zdaj ne pripisujem, če tudi potrebujejo naši govedarji še daljšega poduka v govedarstvu. O tem torej pozneje dalje. Ako storite slovenski govedarji letos tolik korak v napredu pri govedih, da se (če tudi ne popolnoma do zadnje zarezje) ravnate po pričujočem pravilu, mnogo dosežete, kar mora doseči omikan kmet sebi in drugim v korist. Ako pa kateremu kaj spodleti, za to še nij treba vseh novih poskušanj na klin obesti, kajti ako ne bi bil nihče na svetu poskušal v enej ali drugej stroki, ne imel bi še dan današnji niti zidanih, niti lesenih domov (hiš), še menje pa železnice itd.

Ker je goveda najboljša pomoč pri gospodarstvu, torej naj ne pišem zaman (zastonj) teh člankov. Srečo dobro!

Razne stvari.

* (Smrtna kazen.) Deželna sodnija dunajska je te dni obsodila necega Zimerja k smrti na vešala, ker je lani v jeseni vrgel svojo ljubico A. Vilimovsko po noči v Donavo, ter se potem doma polastil njene imovine in denarja. Rabsodba je učinila nanj tako razburjenost, da je, vračaje se v ječo, tu začel enega izmed zaprtih pajdašev daviti, kriče pri tem: „Prej, nego me obešijo, moram vedeti uzrok!“ — Vsled tega

so ga uklenili, ter zaprli samega v tamnico. Kako se tu vjema ta slučaj s teorijo, vsled katere ima biti smrtna kazen odstrašljivi izgled?

* (Slike slavnih mož), ki še živé je ukazalo naučno ministerstvo narediti. Mej temi so slike Miklošičeva, Anton Anerspergova, Hyrtlova uže gotove. Kdo vse na vrsto pride, to se ne ve, gotovo pak je treba recejše porcije nemške ustavovernosti za pedanjo Stremajerjevo slavo.

* (sPovodenj.) Hitra toplota bode marsikje prinesla te dni povodenj. Iz Berovna na Češkem se uže poroča, da je voda svoje bregove prestopila in doline zalila.

* (Nesreča v gledišču). V libereškem gledišču na Češkem je v nedeljo, nekoliko minut pred predstavo padel nekov mizarski pomočnik* V. Königsmark z galerije v parter, ter ostal takoj mrtev. Zapustil je mlado vdovo, katerej je ravnatelj obljubil, pa napravi v olajšanje njene nesreče benečno predstavo v njeno korist.

* (Turški sultan) ima na leto 12 milijonov gold. postavne plače, ali zapravi več, nego 20 milijonov na leto samo za svojo potrebo. On ima 800 konj, 700 žen, katere čuva 350 skopcev (evnuhov).

* (Bil je lačen.) Neki delavec pride te dni k ujetničarju v Velvareh na Češkem, naj ga zapre na 4 dni, kakor je obsojen. Jetničar mu je verjel, ter ga tudi takoj zapre v tamnico. Naznanil je pak to tudi preiskovalnemu sodniku, ki je pogledal vse zapisnike in akte, toda imena onega delavca nij mogel nikjer najti. Ko ga pokliče pred se, mu odgovori: „Kraši nečem in tudi ne bodem, dela kljubu svojemu trudu ne morem najti, tako, da uže 4 dni nijsem nič jedel. Nij mi tedaj ostalo drugzega, nego se obesiti, ali pak zapreti dati, in ker je bilo slednje lažje, izvolil sem si tedaj zapor.“ — Njegova želja se mu je izpolnila, kajti zaprl ga je sodnik zaradi nadlegovanja v uradu.

* (Salomonska razsodba.) V Parizu je pred sodnijo zahteval mož, naj ga loči postavno od žene. „Imate-li otroke?“ vpraša ga sodnik. — „Se ve da gospod!“ — „Koliko?“ — „Tri, dva dečka in eno deklico in baš zaradi tega sva prišla k vam. Žena moja zahteva za se dva otroka, toda jaz tudi.“ — „Se tedaj hočeta oba zadovoljiti z mojo razsodbo?“ — „Da gospod,“ pravita oba. — „Tedaj počakajta, da bodeta imela četrto dete, potem si pak more vsakdo izmeji vaji vzeti po dva in jaz ustanovim, kako se

imajo vama otrpci razdeliti.“ Mož in žena sta bila s tem izrekom zadovoljna in sodnik nij čul nič o njih cele dve leti. Pri nekeji priliki sodnik sreča moža na ulici, ter ga vpraša: „Kako je gospod z ono zadevo?“ — „Ah gospod sodnik zdaj še ne more biti govorica o ločitvi.“ — „Zakaj ne?“ — „No zdaj imava pak pet otrok!“ — „Tedaj počakajte, da bog dá šestega“ odgovori potem sodnik.

* (Kaj je moral v poprejšnem stoletju učitelj vse znati?) Znati je moral: Čitati, pisati, računati, orglati, krščanski nauk učiti, peti, peresa rezati, godbo, pisma za godovno in novo leto kovati, sv. pismo stare in nove zaveze, cerkev in oltarje snažiti, duhovnike oblačiti, krščanski nauk, pot v nebese, izreke vsega krščanstva, črtati, note pisati, latinski (?) kolekte spevati, frakturo ali gotiško, kancelijsko in kurént ali tekoče pismo pisati, uro navijati in staviti spokorne psalme, briti, zvoniti, s škrabetljico pobirati, šolski zapisnik napraviti, pa tudi nekaj šivariti in črevljariti. Ako je pa imel njivo ali travnike, moral je tudi znati: kositi, mlatiti, drvariti, kopati, sekati, živo ograjo klestiti, cepiti, brusiti in vrve plesti. Ali nij bil univerzalen? Uč.

* (Roparsk umor.) V malem trgu Gratwein, ki je druga železniška postaja od Gradca proti Dunaju, se je pripetil 15. t. m. po noči krvavi zločin. Nekov bogat posestnik, po imenu Pfenniher, vulgo Brandstätter, bil je od neznanih lopov po noči prepaden in umorjen v svojej postelji. Morilci so mu v pravem pomenu besede z težko železno lopato prekljali glavo. Nij dvombe, da je bil tu učinjen roparski umor. Da so morali ti zločinci biti navihani, je dokaz to, da so pustili na mestu nekoliko hranilničnih knjižic, ki obsegajo velike zneske.

Tržne cene

v Ljubljani 17. marca t. l.

Pšenica 5 gld. 10 kr.; — reš 3 gld. 60 kr.; — ječmen 3 gld. — kr.; — oves 2 gld. 10 kr.; — ajda 2 gld. 90 kr.; — pros 3 gld. — kr.; — korusa 3 gld. 10 kr.; krompir 2 gld. 20 kr.; — fižol 5 gld. 30 kr.; masla funt — gld. 54 kr.; — mast — gld. 50 kr.; — špeh frišen — gld. 36 kr.; — špeh povojen — gold. 42 kr.; jajce po 2 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 27 kr.; — teletnine funt 24 kr.; svinjsko meso, funt 28 kr. — sena cent 1 gld. 30 kr.; — slame cent 1 gold. — kr.; — drva trda 7 gld. — kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Loterijske srečke.

V Trstu 14. marca: 77. 5. 52. 12. 48.